

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح دوره (Course Plan)

نام درس: اصول اپیدمیولوژی	کد درس: ۱۷۵۲۱۰۱
مقطع تحصیلی: کارشناسی ناپیوسته	رشته تحصیلی: بهداشت عمومی
گروه آموزشی: بهداشت عمومی	پیش نیاز: ندارد
تعداد واحد: ۲ واحد نظری	محل برگزاری: ساختمان شهید دکتر خوارزمی، دانشکده بهداشت
روز و ساعت برگزاری: دوشنبه ها ساعت ۱۴-۱۶	مسئول درس: دکتر محسن دهقانی، استادیار اپیدمیولوژی
طراحی اولیه	بازنگری
هدف کلی درس:	
- آشنایی دانشجویان با تعریف، اهداف، شاخصهای اپیدمیولوژی و کاربرد اپیدمیولوژی در نظام سلامت - آشنایی با جنبه های اپیدمیولوژیک بیماریها - آشنایی با انواع مطالعات اپیدمیولوژیک (مشاهده ای توصیفی، تحلیلی و مداخله ای) - آشنایی با مفاهیم همبستگی و علیت، مفهوم غربالگری بیماریها و شاخص های مهم در غربالگری	
اهداف اختصاصی دوره:	
۱- مقدمه و کلیات	
• تعریف اپیدمیولوژی • تاریخچه • اهداف اپیدمیولوژی (هدف نهایی، اهداف اختصاصی) • حیطه و کاربردهای اپیدمیولوژی	
۲- مفهوم سلامتی و بیماری، مفاهیم و اصطلاحات رایج در اپیدمیولوژی بیماریها	
• تعریف سلامت • تعریف بیماری (Disease, Sickness, Illness) • تعریف آلودگی، آلاینده و آلاینش • تعریف بیماری عفونی، واگیردار، مسری، عفونت زایی، بیماریزایی و حدت عامل عفونی • مفهوم میزبان، منبع، مخزن، حامل و ناقل • مصونیت گروهی، انتقال مستقیم و غیر مستقیم • Epidemic • Outbreak • Pandemic • Endemic • Infection, Contamination, Infestation, Contagious • Elimination vs. Eradication	

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح دوره (Course Plan)

۳- سیر طبیعی بیماری و سطوح پیشگیری در اپیدمیولوژی

- مرحله آمادگی
- مرحله قبل از بروز علایم بالینی
- مرحله بالینی
- مرحله ناتوانی
- تعریف پیشگیری
- پیشگیری نخستین
- پیشگیری سطح اول
- پیشگیری سطح دوم
- پیشگیری سطح سوم
- پیشگیری سطح چهارم

۴- مفاهیم و مدل‌های اپیدمیولوژی

- تغییرات شدت بیماری
- عفونتهای ناپیدا و کنترل بیماری
- عوامل موثر در ایجاد بیماری ها (عوامل میزبان و عوامل محیطی)
- ارتباط عوامل با یگدیگر/ مدل‌های اکولوژیک
 - مدل مثلث
 - مدل جرخ
 - شبکه علیت

۵- اپیدمیولوژی توصیفی

- مکان
- شخص
- زمان

۶- غربالگری و ارزشیابی برنامه های غربالگری

- پدیده کوه یخ
- تعریف و اهداف غربالگری
- موارد استفاده برنامه غربالگری
- اجزا و شاخص های تعیین اعتبار آزمون های غربالگری
- مقایسه آزمونهای غربالگری با تشخیصی
- ارزشیابی برنامه های غربالگری

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح دوره (Course Plan)

۷- اندازه های ابتلا/ شاخص های سنجش ابتلا به بیماری ها-۱

- مفاهیم میزان، نسبت و تناسب
- میزان بروز (بروز تجمعی و چگالی بروز)
- شیوع
- تفاوت بین بروز و شیوع
- عوامل موثر بر کاهش و افزایش شیوع
- رابطه بروز و شیوع

۸- شاخص ها و اندازه گیری های ابتلا و میرایی-۲

- میزان مرگ خام و میرایی تناسبی
- نسبت مرگ استاندارد شده
- میزانهای اختصاصی مرگ
- میزانهای کشندگی بیماری

۹- کنترل اپیدمی و مراحل آن

- تایید تشخیص بیماری
- تایید وجود همه گیری
- تعریف جمعیت در معرض خطر...
- تجزیه و تحلیل داده ها
- گزارش همه گیری
- انواع همه گیری (همه گیری های با منبع مشترک و همه گیری های پیشرونده)

۱۰- آشنایی با انواع مطالعات اپیدمیولوژی (مطالعات گزارش مورد، سری موارد و مطالعات اکولوژیک)

۱۱- آشنایی با انواع مطالعات اپیدمیولوژی (مطالعات مقطعی توصیفی و تحلیلی)

۱۲- آشنایی با انواع مطالعات اپیدمیولوژی (مشاهده ای تحلیلی)، مطالعات همگروهی و مورد - شاهدی

۱۳- آشنایی با انواع مطالعات اپیدمیولوژی (مطالعات مداخله ای)، مطالعات کارآزمایی بالینی و انواع آن

۱۴- مفاهیم همبستگی/ ارتباط و علیت

- مفهوم علیت و مراحل اثبات روابط علیتی
- رابطه مصنوعی/جعلی
- رابطه غیر مستقیم
- رابطه علیتی (ضوابط رابطه علیتی، مثال کاربردی)
- معیارهای هیل در همبستگی و تفسیر آنها همراه با مثال

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح دوره (Course Plan)

جدول ترتیب ارائه محتوای آموزشی در طول دوره	
جلسه	رئوس مطالب
اول	آشنایی با دانشجویان و معرفی محورها و فیلدهای اپیدمیولوژی (امروز و آینده)
دوم	کلیات اپیدمیولوژی و تاریخچه، اهداف و کاربرد اپیدمیولوژی در سلامت
سوم	مفهوم سلامتی و بیماری و مفاهیم و اصطلاحات رایج در اپیدمیولوژی
چهارم	سیر طبیعی بیماری و سطوح پیشگیری در اپیدمیولوژی
پنجم	مفاهیم و مدل‌های اپیدمیولوژی
ششم	اپیدمیولوژی توصیفی (شخص، مکان و زمان)
هفتم	غربالگری و ارزشیابی برنامه های غربالگری
هشتم	اندازه های ابتلا/ شاخص های سنجش ابتلا به بیماری ها-۱
نهم	شاخص ها و اندازه گیری های ابتلا و میرایی-۲
دهم	آشنایی با انواع مطالعات اپیدمیولوژی (مطالعات گزارش مورد، سری موارد و مطالعات اکولوژیک)
یازدهم	آشنایی با انواع مطالعات اپیدمیولوژی (مطالعات مقطعی توصیفی و تحلیلی)
دوازدهم	آشنایی با انواع مطالعات اپیدمیولوژی (مشاهده ای تحلیلی) شامل مطالعات همگروهی و مورد - شاهدی
سیزدهم	آشنایی با انواع مطالعات اپیدمیولوژی (مطالعات مداخله ای) شامل مطالعات کارآزمایی بالینی و انواع آن
چهاردهم	مفاهیم همبستگی / ارتباط و علیت
پانزدهم	بحث و تبادل نظر و پاسخ به سوالات دانشجویان
روش های آموزشی (نحوه ارائه درس):	
- رایانه سخنرانی با استفاده از وسایل کمک آموزشی (ppt و پروژکتور و وایت بورد)	
- بحث و تبادل نظر با دانشجویان	
وسایل آموزشی: سامانه نوید، تخته وایت برد، کامپیوتر و ویدئو پروژکتور	
وظایف و تکالیف دانشجویان: حضور کلاسی فعال، مشارکت در بحث ها و حل سوالات ارائه شده در جلسات	
روش های ارزیابی دانشجویان (لطفا سهم هر روش بر حسب درصد نوشته شود):	
روش های ارزیابی در طول دوره: ۱۰ درصد (۲ نمره مربوط به فعالیت و حضور و مشارکت در بحث های کلاس و تکالیف در نظر گرفته شده)	
روش های ارزیابی در انتهای دوره: ۹۰ درصد (۱۸ نمره امتحان پایان ترم)	
منابع اصلی درس:	
۱- اصول اپیدمیولوژی مازنر، ترجمه دکتر محسن جانقربانی، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.	
۲- درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی، جی ای پارک، آخرین ویرایش، جلد اول	